

Herstelplan

K501 Herstelplan

In te vullen door:	Alle pensioenfondsen met technische voorzieningen voor risico van het fonds, die aan het einde van het afgelopen boekjaar in tekort waren.
Wanneer in te vullen:	Jaarlijks, uiterlijk 31 maart
Laatste wijziging staat:	2015
Laatste wijziging aanwijzing:	1 februari 2018

Inleiding

Deze staat vormt samen met staat K502 en de bijlagen het herstelplan. Doel van deze staat is inzicht te krijgen in de ontwikkeling van de vermogenspositie en de beleidsinterventies door het fondsbestuur. De ontwikkeling van de dekkingsgraad wordt in deze staat gerapporteerd aan de hand van de zes elementen van het dekkingsgraadsjabloon (M1 tot en met M6) zoals gerapporteerd in staat K502. Bij alle zes elementen wordt gevraagd om de invloed op de dekkingsgraad te rapporteren in procentpunten. Het gaat hier om de invloed van maatregelen op de dekkingsgraad, dus niet de beleidsdekkingsgraad.

Het fonds rapporteert de realisatie over het verslagjaar in kolom 1 en de verwachting voor het lopende jaar o.b.v. de meest recente inzichten in kolom 2. Onder 'verslagjaar' wordt het afgelopen verslagjaar verstaan; met 'lopend jaar' wordt het jaar volgend op het verslagjaar aangeduid. Daarbij moet worden bedacht dat deze staat wordt ingediend aan het begin van het (lopend) jaar dat volgt op het verslagjaar. Voor zover de gegevens over de realisatie in het verslagjaar (kolom 1) nog niet definitief bekend zijn, moeten deze zo nauwkeurig mogelijk geraamd worden. Alle jaren die in de staten K501 en K502 worden gerapporteerd betreffen volledige kalenderjaren.

Aandachtspunten bij het opstellen van het herstelplan

Toelichtingen

Bij verschillende onderwerpen wordt om een toelichting gevraagd, deze toelichtingen zijn verplicht. Onder het kopje 'toelichting' wordt per vraag aangegeven welke elementen in ieder geval moeten worden toegelicht. **Extra aandacht is vereist wanneer er in de herstelplan-rapportage sprake is van inconsistenties met andere staten, bijvoorbeeld in de gehanteerde (vereiste) dekkingsgraad of in de premie.**

Volledige modellering

Alle voorzienbare aspecten in het herstelplan moeten worden meegenomen, waaronder bijvoorbeeld de invloed van omzetting van VPL en/of DC-kapitalen in pensioenrechten.

Definitie dekkingsgraad en vereiste dekkingsgraad

In de verschillende rapportages moeten alle fondsen de (beleids-)dekkingsgraad en vereiste dekkingsgraad berekenen aan de hand van het totale vermogen en de totale technische voorzieningen van het fonds met inbegrip van de pensioenverplichtingen die zijn herverzekerd of betrekking hebben op een premieovereenkomst.

Gedeeltelijk herverzekerde pensioenfondsen en fondsen die, naast een uitkeringsovereenkomst, ook een premieovereenkomst uitvoeren hebben echter wel de mogelijkheid om een herstelplan in te dienen dat uitsluitend betrekking heeft op de in eigen beheer (risico fonds) uitgevoerde pensioenregeling(en). Dit is slechts toegestaan indien een eventuele voor herstel benodigde korting uitsluitend wordt toegepast op de in eigen beheer opgebouwde pensioenaanspraken. De dekkingsgraden, beleidsdekkingsgraden en vereiste dekkingsgraden in deze staten sluiten in dat geval dus niet aan bij de definities zoals gegeven in staat K101 en J501, daarom zijn extra toelichtingen door het fonds vereist, in het bijzonder bij vraag 2.7 en 2.8 in K501.

Rentetermijnstructuur en UFR

Uitgangspunt in het herstelplan is de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur. In het herstelplan worden vervolgens de forwards afgeleid uit deze rentetermijnstructuur. Het effect van de voortschrijdende middeling over 120 maanden die sinds 15 juli 2015 onderdeel is van de UFR-methodiek wordt hierbij genegeerd (zie voor nadere informatie hierover de Q&A op Open Boek Toezicht¹).

Aanvullende maatregelen

¹ <http://www.toezicht.dnb.nl/3/50-234307.jsp>

Aanvullende maatregelen, zoals een premieverhoging, aanpassing van de pensioenregeling, het omzetten van een achtergestelde lening in een bijstorting, of een extra bijstorting mogen alleen worden opgenomen indien deze definitief zijn en contractueel vastgelegd. Maatregelen die op het moment dat het fonds de actualisatie bij DNB indient nog niet definitief zijn – en die daarmee nog onvoldoende concreet en haalbaar zijn – kan het fonds eventueel meenemen in de volgende actualisatie.

Eenmalige vergroting risicoprofiel

Indien uw fonds voornemens is gebruik te maken van de eenmalige mogelijkheid het risicoprofiel te vergroten, mag u hier bij het herstelplan alleen rekening mee houden indien het bestuur tot de vergroting van het risicoprofiel heeft besloten en het nieuwe beleggingsbeleid in de actuariële en bedrijfstechnische nota en/of het beleggingsplan is vastgelegd. In dit geval of in het geval dat uw fonds reeds eerder heeft besloten tot een eenmalige vergroting van het risicoprofiel zal u in het herstelplan moeten uitgaan van het bijbehorende hogere vereist eigen vermogen met het bijbehorend maximum rendement of lager dan maximum verwacht rendement, passend bij het vastgestelde strategische beleggingsbeleid. DNB geeft in een Q&A² van april 2015 een toelichting aan welke eisen dit bestuursbesluit tot verhoging van het risicoprofiel dient te voldoen.

Toelichting

Vraag 1.1: Datum in herstel

Bij deze vraag rapporteert het fonds de datum waarop het fonds formeel volgens het nieuwe FTK in tekort is geraakt (einde kalenderkwartaal).

Vraag 1.2 en 1.3: Gekozen hersteltermijn (in jaren) en onderbouwing gekozen hersteltermijn

Het fonds rapporteert bij vraag 1.2 de gekozen looptijd van het herstelplan. Indien de gekozen looptijd van het herstelplan is gewijzigd onderbouwt het fonds bij vraag 1.3 waarom vanuit het belang van deelnemers, gewezen deelnemers, andere aanspraakgerechtigden en pensioengerechtigden voor de looptijd van het herstelplan is gekozen en waarom dit is gewijzigd.

Vraag 1.4 en 1.5: Datum "Maatregel minimaal vereist eigen vermogen"

Het fonds rapporteert bij vraag 1.4 of de beleidsdekkingsgraad ultimo verslagjaar al dan niet onder het minimaal vereist eigen vermogen lag. Indien deze vraag met 'ja' wordt beantwoord, dan rapporteert het fonds bij vraag 1.5 op welk kwartaal einde de "maatregel minimaal vereist eigen vermogen" (zoals beschreven in artikel 140 Pensioenwet) in werking zal treden wanneer de financiële positie van het fonds niet verbetert.

Voorbeeld

De actualisatie van een herstelplan gebeurt per 31-12 van het boekjaar. Op 31-12-2015 lag de beleidsdekkingsgraad van het fonds voor het eerst onder het minimaal vereist eigen vermogen. Het fonds rapporteert bij vraag 1.5: 31-12-2020.

Vraag 2.1 – 2.3: Dekkingsgraad en beleidsdekkingsgraad

Het fonds rapporteert de hoogte van de (beleids-)dekkingsgraad aan het begin van de periode bij vraag 2.1 en aan het eind van de periode bij vraag 2.3. De verwachte beleidsdekkingsgraad ultimo lopend jaar kan worden berekend door het gemiddelde te nemen van de primo en ultimo stand van de dekkingsgraad van het desbetreffende jaar. Indien maatregelen niet halverwege het jaar worden genomen maar op een ander moment, mag hier in de berekening van de beleidsdekkingsgraad rekening mee worden gehouden.

Vraag 2.4 – 2.6: Technische voorzieningen en (minimaal) vereiste dekkingsgraad

Het fonds rapporteert de totale technische voorzieningen waarop het herstelplan betrekking heeft (vraag 2.4), de vereiste dekkingsgraad volgens de feitelijke (vraag 2.5a) en de strategische (vraag 2.5b) beleggingsmix en het minimaal vereist eigen vermogen (vraag 2.6). De (minimaal) vereiste dekkingsgraad wordt berekend door de som van vraag 2.4 (technische voorzieningen) en het (minimaal) vereist eigen vermogen te delen door vraag 2.4 (technische voorzieningen).

Vraag 2.7 en 2.8: Toelichting op realisatie verslagjaar en op verwachting lopend jaar

Indien de (beleids-)dekkingsgraad of vereiste dekkingsgraad afwijkt van de gerapporteerde waarden in de kwartaalrapportage (staat K101) dan geeft het fonds hier een verplichte toelichting op de verschillen.

² <http://www.toezicht.dnb.nl/4/5/9/50-204668.jsp?s=n>

Het fonds geeft tevens een toelichting op alle opvallende zaken met betrekking tot de realisatie in het verslagjaar (vraag 2.7) en de geactualiseerde verwachting (vraag 2.8) voor zover die niet worden geadresseerd onder de elementen M1 t/m M6. Het fonds zet bij vraag 2.7 deze realisatie af tegen de verwachtingen volgens het herstelplan van vorig jaar. Het is niet nodig hier een woordelijke beschrijving te geven van de ontwikkelingen zoals weergegeven onder M1 tot en met M6.

Let op:

- (Gedeeltelijk) herverzekerde pensioenfondsen en fondsen die een premieovereenkomst uitvoeren en een herstelplan indienen dat uitsluitend betrekking heeft op de in eigen beheer (eigen risico fonds) uitgevoerde pensioenregeling(en) geven onder vraag 2.7 een cijfermatige toelichting op de verschillen met staat K101 (dekkingsgraad, beleidsdekkingsgraad, vereiste dekkingsgraad).
- (Gedeeltelijk) herverzekerde pensioenfondsen en fondsen die een premieovereenkomst uitvoeren en een herstelplan indienen dat betrekking heeft op het gehele fonds lichten onder vraag 2.7 toe hoe de technische voorzieningen afgedekt door garantiecontract en/of technische voorzieningen voor risico deelnemers zijn meegenomen in het herstelplan, inclusief een toelichting op het verloop in de tijd.

M1 - PREMIE

Vraag 3.1: Actuarieel benodigde premie

Het fonds rapporteert hier de actuarieel benodigde premie voor verplichtingen voor risico fonds gebaseerd op de rentetermijnstructuur zoals genoemd in vraag 3.1 uit staat K401. Hierbij wordt opgemerkt dat bij deze vraag de premie exclusief solvabiliteitsopslag en exclusief uitvoeringskosten is. Wanneer het fonds een herstelopslag heeft opgenomen of gaat opnemen in de premie, dient dit te worden toegelicht bij vraag 3.4 of 3.5.

(Gedeeltelijk) herverzekerde pensioenfondsen en fondsen die een premieovereenkomst uitvoeren en een herstelplan indienen dat betrekking heeft op het gehele fonds rapporteren hier ook de totaal beschikbare premie voor risico deelnemers (vraag 3.12 staat K401) en / of de totale premie voor verplichtingen onder garantiecontract (vraag 3.17 staat K401) onder deze vraag. Het fonds geeft een cijfermatige uitsplitsing van de premie onder vraag 3.4 en 3.5.

Vraag 3.2: Beschikbare premie

Het fonds rapporteert hier de feitelijke premie na aftrek van de opslag voor uitvoeringskosten. De feitelijke premie is hierbij inclusief eventuele herstellpremies en bijstortingen door de sponsor en exclusief premie i.v.m. de uitvoering van een VPL-regeling. Eventuele onttrekkingen aan een premiedepot worden toegevoegd aan de feitelijke premie en dotaties aan een premiedepot worden in mindering gebracht op de feitelijke premie. Een bijstorting of herstellpremies mogen alleen worden meegenomen indien deze definitief zijn vastgesteld en contractueel zijn vastgelegd. Het fonds geeft een cijfermatige uitsplitsing van de premie onder vraag 3.4 en 3.5.

(Gedeeltelijk) herverzekerde pensioenfondsen en fondsen die een premieovereenkomst uitvoeren en een herstelplan indienen dat alleen betrekking heeft op de in eigen beheer (risico fonds) uitgevoerde pensioenregeling(en) rapporteren hier alleen de feitelijke premie die beschikbaar is voor de in eigen beheer uitgevoerde pensioenregeling(en).

Vraag 3.3: Invloed premie op dekkingsgraadverschil (%-punt)

Het fonds rapporteert de invloed van de premie op de primo stand van de dekkingsgraad.

Vraag 3.4 en 3.5: Toelichting op realisatie verslagjaar en op verwachting lopend jaar

Het fonds geeft een toelichting en specificatie als in het verslagjaar of in het lopende jaar sprake is van herstellpremie of bijstortingen of indien sprake is van premie voor risico deelnemers en / of premie voor verplichtingen onder garantiecontract.

Het fonds geeft in vraag 3.4 tevens een toelichting als de realisatie over het verslagjaar materieel afwijkt van de verwachting voor het betreffende verslagjaar uit de vorige actualisatie (M1 voor het lopend jaar in K501 van een jaar eerder).

Het fonds geeft in vraag 3.5 een verplichte toelichting op eventuele verschillen tussen de in het herstelplan gehanteerde actuarieel benodigde en beschikbare premie en de ex ante premierapportage (staat K401).

Bij deze vraag zal bijvoorbeeld een eventuele verhoging van de pensioenrichtleeftijd moeten worden toegelicht en daarnaast verwachten wij een kwantificering van het effect van deze verhoging. Alleen als wijzigingen in de regeling zijn vastgelegd dient er in het herstelplan rekening mee te worden gehouden.

Een ander voorbeeld als fondsen de kostendekkende premie dempen op basis van verwacht rendement. Zij moeten de grondslagen voor 5 jaar vastzetten (artikel 4 lid 3b Besluit FTK). Dat betekent dat de ontwikkeling van de rente gedurende een jaar pas na een aantal jaar invloed heeft op de hoogte van de gedempte kostendekkende premie, met eventueel gevolgen voor de feitelijke premie of voor de opbouw. In deze toelichting bij het herstelplan geeft het fonds de onderbouwing van de vaststelling van de premie.

M2 - UITKERINGEN

Vraag 4: Uitkeringen

Het fonds rapporteert de omvang van de gedane pensioenuitkeringen (vraag 4.1), de omvang van de solvabiliteitsvrijval (vraag 4.2) en de invloed van de solvabiliteitsvrijval op de primo stand van de dekkingsgraad (vraag 4.3). Het fonds geeft een toelichting bij vraag 4.4 en 4.5 als er in het verslagjaar of in het lopende jaar sprake is van materiële incidentiele uitkeringen die van invloed waren op vraag 4.3.

M3 - TOESLAGVERLENING/KORTING

Vraag 5.1 - 5.3: Toeslagverlening actieven en inactieven

Het fonds rapporteert de voorwaardelijke toeslagverlening voor actieve deelnemers (vraag 5.1) en inactieve deelnemers (gewezen deelnemers en pensioengerechtigden, vraag 5.2). Het fonds rapporteert de invloed van de toeslagverlening op de dekkingsgraad bij vraag 5.3.

Onvoorwaardelijke toeslagverlening/backservice wordt niet meegenomen in M3. De lasten voor onvoorwaardelijke toeslagverlening of backservice zijn al verwerkt in de actuariële premie zoals opgenomen onder vraag 3.1.

Voorwaardelijke toeslagverlening die wordt gefinancierd uit een toeslagendepot wordt hier wel opgenomen. Indien de voorwaardelijke toeslagverlening wordt gefinancierd uit een toeslagendepot / bestemmingsreserve dan worden de lasten van de betreffende toeslagverlening opgenomen onder M3 en de onttrekking uit het depot onder M6 (vraag 8.1). Per saldo is het resultaat op de dekkingsgraad gelijk aan nul.

Vraag 5.4 - 5.6: Korting actieven en inactieven

Het fonds rapporteert het kortingspercentage voor actieven (vraag 5.4) en inactieven (gewezen deelnemers en gepensioneerden, vraag 5.5) en licht het kortingsbesluit toe onder vraag 10.2 (uitvoering herstelplan). Het fonds rapporteert de invloed van de korting op de dekkingsgraad bij vraag 5.6.

Een onvoorwaardelijk vastgestelde korting wordt pas na definitieve besluitvorming hiertoe doorgevoerd in de dekkingsgraad. Het fonds dient deze korting in het dekkingsgraadsjabloon te verwerken onder M3 als negatieve toeslag.

Vraag 5.7: Toelichting op realisatie verslagjaar

Het fonds geeft een toelichting indien een toeslag is verleend. Het fonds rapporteert in ieder geval de datum van het toeslagbesluit, de hoogte van de gehanteerde maatstaf, welk gedeelte van de maatstaf is toegekend en het maximaal toe te kennen deel van de maatstaf op basis van de indexatieregels volgens artikel 15 besluit FTK. Wanneer voorwaardelijke toeslagverlening is gefinancierd uit een toeslagendepot/bestemmingsreserve dan wordt dat hier tevens nader toegelicht.

Vraag 5.8: Toelichting op verwachting lopend jaar

Het fonds geeft een toelichting indien naar verwachting een toeslag wordt verleend. Het fonds rapporteert in ieder geval de hoogte van de gehanteerde maatstaf, welk gedeelte van de maatstaf naar verwachting wordt verleend en de het maximaal toe te kennen deel van de maatstaf op basis van de indexatieregels volgens artikel 15 besluit FTK. Wanneer voorwaardelijke toeslagverlening wordt gefinancierd uit een toeslagendepot/bestemmingsreserve dan wordt dat hier tevens nader toegelicht. Indien het fonds in het verslagjaar een korting doorvoert dan wordt de korting in de bijlage 'vragenformulier bij het herstelplan' nader toegelicht.

M4 - VERANDERING RENTETERMIJNSTRUCTUUR

Vraag 6: Wijziging technische voorziening a.g.v. verandering rentetermijnstructuur

Het fonds rapporteert bij vraag 6.1 het bedrag van de wijziging van de technische voorzieningen als gevolg van de wijziging van de rentetermijnstructuur. Bedragen kunnen zowel positief (rentedaling) als negatief (rentestijging) zijn.

Het fonds rapporteert bij vraag 6.2 de invloed van de wijziging van de rentetermijnstructuur op de primostand van de dekkingsgraad. Een stijging van de technische voorziening heeft een negatief effect op de dekkingsgraad en vice versa. Wijzigingen in de rentetermijnstructuur komen alleen in de eerste kolom (realisatie verslagjaar) tot uiting, omdat toekomstige onverwachte wijzigingen in de rentetermijnstructuur niet meegenomen mogen worden.

Wij merken op dat de wijziging van de rentetermijnstructuur, naast invloed op de technische voorzieningen, ook invloed heeft op de waarde van de vastrentende waarden (koersresultaat). Deze invloed wordt gerapporteerd bij onderdeel 7 (Rendement).

M5 - RENDEMENT

Vraag 7.1: Benodigde interesttoevoeging technische voorzieningen (%)

Onder het benodigde rendement wordt verstaan de interesttoevoeging aan de technische voorzieningen. Het fonds stelt deze interesttoevoeging vast op basis van de éénjaarsrente volgens de rentetermijnstructuur primo het verslagjaar (voor de realisatie) respectievelijk primo het lopende jaar (voor de verwachtingen over het lopende jaar).

Vraag 7.2: Feitelijke rendement (%)

Het feitelijke rendement dient op identieke wijze vastgesteld te worden als in staat K205. Het betreft het jaarrendement op het belegde vermogen inclusief derivaten. De meetkundige bepaling van het te verwachten portefeuillerendement voor kolom 2 dient in principe te gebeuren op basis van de strategische beleggingsmix. Het gehanteerde verwachte portefeuillerendement moet passen binnen de maximale rendementsparameters geldend per 1-1-2015. Het fonds geeft een verplichte onderbouwing van het gehanteerde portefeuillerendement en hoe dit past binnen de maximale parameters bij vraag 7.5.

Vraag 7.3: Invloed rendementsverschil op dekkingsgraad (%-punt)

Het fonds rapporteert de invloed van het rendementsverschil tussen vraag 7.2 en 7.1 ten opzichte van de primostand van de dekkingsgraad.

Vraag 7.5: Toelichting op verwachting lopend jaar

Het fonds geeft een verplichte toelichting op het gehanteerde rendement door

- de gehanteerde beleggingsmix, uitgedrukt in de beleggingscategorieën uit Besluit FTK art.23a, te vermelden (waarbij eventuele verschillen met de strategische beleggingsportefeuille zoals vermeld in de abtn en in de beleggingsstaten (K201) worden toegelicht),
- aan te geven welk gedeelte van de vastrentende waarden volgens de tabel uit Besluit FTK art.23a lid 5 als aandelen is beschouwd en,
- het volgens het fonds van toepassing zijnde maximale portefeuillerendement voor 2017 weer te geven (op basis van de berekeningswijze uit Besluit FTK art.23a).

Als het verwachte jaarrendement (in kolom 2) hoger is dan de verwachting die vorig jaar werd aangehouden dan licht het fonds deze wijziging toe en geeft het fonds tevens een onderbouwing dat er geen sprake is van verhoging van het risicoprofiel.

M6 - OVERIGE OORZAKEN EN KRUISEFFECTEN

Vraag 8.1: Overige oorzaken en kruiseffecten

Dit onderdeel behelst de overige, veelal incidentele, oorzaken van een mutatie in de hoogte van de dekkingsgraad en een correctie voor het weglaten van alle kruiseffecten tussen de verschillende oorzaken.

Indien er voorwaardelijke toeslagverlening is gefinancierd uit een toeslagendepot dan worden de lasten van de betreffende toeslagverlening opgenomen onder M3 en de onttrekking uit het depot onder M6 (vraag 8.1). Per saldo is het resultaat op de dekkingsgraad gelijk aan nul.

Vraag 8.2 en 8.3: Toelichting op realisatie verslagjaar en verwachting lopend jaar

Het fonds geeft een gekwantificeerde toelichting indien de gerapporteerde overige oorzaken en kruiseffecten een materiële invloed op de dekkingsgraad van het gerealiseerde verslagjaar (vraag 8.2) of het lopende verslagjaar (kolom 8.3) hebben. Indien er meerdere invloeden zijn, worden deze afzonderlijk gespecificeerd en gekwantificeerd.

Indien de verzekeringstechnische grondslagen in het verslagjaar zijn gewijzigd ten opzichte van het vorige jaar dan worden de wijzigingen hier toegelicht. Hieronder vallen bijvoorbeeld (maar niet uitsluitend) de overlevingstafel en correctiemethode voor ervaringssterfte, veronderstelde partnerfrequenties bij overlijden, voorziening voor toekomstige uitvoeringskosten en de reserveringsmethode voor het arbeidsongeschiktheidspensioen.

Indien er in staat K502 over latere jaren dan het lopende jaar sprake is van een substantieel andere/grotere post onder M6, dan licht het fonds dat toe bij vraag 8.3.

SOM VAN ALLE VERANDERINGEN VAN DE DEKKINGSGRAAD

Vraag 9.1: Som van alle veranderingen van de dekkingsgraad

Het onder deze vraag vermelde percentage betreft een automatische optelling van de zes voorliggende invloeden op de dekkingsgraad (i.c. de vragen 3.3, 4.3, 5.3, 5.6, 6.2, 7,3 en 8.1). Behoudens kleine afrondingsverschillen dient de uitkomst overeen te komen met de gegevens uit vraag 2.2 (mutatie dekkingsgraad).

UITVOERING HERSTELPLAN

Vraag 10.1 en 10.2: Uitvoering herstelplan

Het fonds rapporteert of de maatregelen uit het herstelplan die betrekking hebben op het verslagjaar zijn uitgevoerd. Indien deze vraag met 'nee' wordt beantwoord, vult het fonds verplicht een toelichting bij vraag 10.2 in.

MAATREGELEN GEWIJZIGD T.O.V. VORIGE HERSTELPLAN

Vraag 11.1 t/m 11.6

Bij dit onderdeel wordt gevraagd naar beleidsaanpassingen in het geactualiseerde herstelplan ten opzichte van het in voorgaande jaren geschetste beleid. Het fonds beantwoordt een vraag met 'ja' als er sprake is van een beleidswijziging die materieel van invloed is op het herstel. Het fonds geeft bij elke vraag die met 'ja' is beantwoord een concrete toelichting bij vraag 11.8 en/of vraag 11.9.

In onderdeel 11.1 gaat het om mutaties in het betreffende jaar in de achtergestelde lening. Hierbij kan gedacht worden aan:

- een nieuwe achtergestelde lening
- verhoging van het nominale bedrag
- omzetting van de achtergestelde lening in een bijstorting
- (gedeeltelijke) aflossing
- verandering in het deel van de achtergestelde lening dat mag meetellen bij de aanwezige solvabiliteit a.g.v. een wijziging in het verschil tussen de nominale en marktwaarde van deze lening (t.g.v. wijziging van het renteprofiel)
- verandering in het deel van de achtergestelde lening dat mee mag tellen bij de aanwezige solvabiliteit door wijziging van de vermogenspositie van het fonds.

Bij de vragen 11.2 t/m 11.6 gaat het om overige beleidswijzigingen zoals premie, pensioenregeling en beleggingen.

Vraag 11.7: Heeft één van bovengenoemde beleidsmaatregelen een ongunstig effect?

Onderdeel 11.7 dient met 'ja' beantwoord te worden indien minimaal een van de beleidswijzigingen op zichzelf een ongunstig effect heeft op de dekkingsgraad. Dit geldt ook wanneer de nadelige effecten van deze maatregel(en) op het herstel door andere maatregelen of exogene ontwikkelingen volledig gecompenseerd worden.

Vraag 11.8 en 11.9: Toelichting

Het fonds geeft verplicht een concrete toelichting bij vraag 11.8 en/of vraag 11.9 voor de beleidswijzigingen zoals vermeld bij vraag 11.1 t/m 11.6.

K502 Dekkingsgraadsjabloon

In te vullen door:	Alle pensioenfondsen met technische voorzieningen voor risico van het fonds, die aan het einde van het afgelopen boekjaar in tekort waren.
Wanneer in te vullen:	Jaarlijks, uiterlijk 31 maart
Laatste wijziging staat:	December 2017
Laatste wijziging aanwijzing:	1 februari 2018

Inleiding

Deze staat vormt samen met staat K501 en de bijlagen het herstelplan. De aandachtspunten bij het opstellen van het herstelplan zoals genoemd in de aanwijzingen bij staat K501 zijn ook van toepassing voor deze staat.

Staat K502 verschaft inzicht in het verwachte herstelpad naar een situatie waarin het fonds beschikt over het vereist eigen vermogen. De beleidsdekkingsgraad vormt het uitgangspunt in het herstelplan. Omdat de toekomstige beleidsdekkingsgraad wordt afgeleid uit de toekomstige dekkingsgraden, wordt er een prognose gemaakt van de dekkingsgraad. De beleidsdekkingsgraad wordt uit deze prognoses afgeleid en aan het einde van de looptijd van het herstelplan afgezet tegen het vereist vermogen.

In het dekkingsgraadsjabloon "regulier beleid" rapporteert het fonds het herstelpad conform regulier beleid, zonder gebruik te maken van de mogelijkheid om de indexatie in deze prognose op nul te veronderstellen en zonder een eventuele kortingsmaatregel. Mocht het strategische vereist eigen vermogen volgens de prognose niet binnen de hersteltermijn worden gehaald, dan geeft het fonds dit aan bij vraag 3. In dat geval vult het fonds het dekkingsgraadsjabloon "berekening korting" in, waar wordt berekend of en hoeveel het fonds in het eerste jaar moet korten. In dit tweede sjabloon mag de indexatie op nul worden verondersteld.

Pensioenfondsen die kiezen voor een hersteltermijn korter dan 10 jaar, dienen het dekkingsgraadsjabloon volledig in te vullen (dus voor alle jaren in het sjabloon). De daadwerkelijke looptijd van het herstelplan wordt gerapporteerd bij vraag 1.2 in K501. Ook wanneer het fonds naar verwachting het vereist vermogen eerder bereikt dan de duur van het herstelplan, rapporteert het fonds de prognose ook voor de resterende jaren.

Pensioenfondsen die een kortingsmaatregel voorzien, omdat de beleidsdekkingsgraad zonder deze korting niet binnen de gestelde termijn boven de vereiste dekkingsgraad (op basis van het strategische beleid) ligt, vullen – indien deze kortingsmaatregel wordt gespreid over (een deel van) de looptijd van het herstelplan – het dekkingsgraadsjabloon in alsof alle kortingen in deze jaren ook daadwerkelijk doorgevoerd gaan worden.

Dekkingsgraadsjabloon

In de dekkingsgraadsjabloon wordt de deterministische ontwikkeling van de dekkingsgraad vanuit de situatie aan het begin van het verslagjaar gedurende maximaal 10 jaar gepresenteerd aan de hand van een uitsplitsing naar de belangrijkste onderliggende oorzaken.

Het verslagjaar van de dekkingsgraadsjabloon (vraag 1) sluit aan bij het verslagjaar op K501. Alle jaren in de dekkingsgraadsjabloon (vraag 2.1 tot en met 2.15) komen overeen met gehele kalenderjaren (januari tot en met december). De ontwikkeling van de dekkingsgraad in het verslagjaar en het lopende jaar (regel 2.1 en 2.2), dient overeen te komen met de gerapporteerde ontwikkeling in staat K501.

Ten behoeve van de dekkingsgraadsjabloon moet vanuit de situatie aan het begin van het verslagjaar een deterministisch scenario worden doorgerekend met toepassing van het voorgenomen (herstel)beleid en met het meetkundige portefeuillerendement als input voor het jaarlijkse beleggingsrendement. Het is nadrukkelijk niet de bedoeling dat er als input gebruik wordt gemaakt van de output (gemiddelden of medianen) uit een stochastische analyse van bijvoorbeeld de haalbaarheidstoets.

Als een pensioenfonds niet in staat is om bezien vanuit de beleidsdekkingsgraad binnen de gestelde termijn het vereist eigen vermogen te bereiken (na inzet van aanvullende herstelmaatregelen) dient het fonds een voorgenomen korting op te nemen in K502. Het fonds dient de korting in de dekkingsgraadsjabloon te verwerken onder M3 als negatieve toeslag. Eventuele rest- en kruiseffecten met de andere M-waarden worden onder M6 verantwoord.

Toelichting op de sjabloon:

De mutaties van de dekkingsgraad die voortkomen uit deze oorzaken, en kortweg M1 t/m M6 zijn genoemd, worden alle uitgedrukt in procentpunten van de dekkingsgraad. Dit maakt de mutaties onderling vergelijkbaar en maakt een analyse van de ontwikkeling van de dekkingsgraad mogelijk.

M1 = Δ DG(premie)

Het gaat om de combinatie van enerzijds nieuwe onvoorwaardelijke aanspraken die in het verslagjaar ontstaan en anderzijds de daar tegenover staande premie-inkomsten. Ook andere premie-inkomsten worden in M1 meegenomen, zoals herstellpremies en bijstortingen door de sponsor.

M2 = Δ DG(uitkeringen)

Het effect M2 is een maat voor de solvabiliteitsvrijval, uitgedrukt als percentage van de voorziening.

M3 = Δ DG(indexering/korting)

Hierbij gaat het om de impact van de voorwaardelijke indexatie en kortingen (negatieve toeslagverlening). De onvoorwaardelijke indexatie is namelijk al meegenomen bij de bepaling van de voorziening en dus al in de bestaande dekkingsgraad verwerkt.

Indien de voorwaardelijke toeslagverlening wordt gefinancierd uit een toeslagendepot / bestemmingsreserve dan worden de lasten van de betreffende toeslagverlening opgenomen onder M3 en de onttrekking uit het depot onder M6. Per saldo is het resultaat op de dekkingsgraad gelijk aan nul.

M4 = Δ DG(rentetermijnstructuur)

Oorzaak M4 betreft de impact die een mutatie van de technische voorziening, enkel als gevolg van een onverwachte wijziging van de rentetermijnstructuur, heeft op de dekkingsgraad. Omdat ex ante geen rentevisie die afwijkt van de door de markt ingeprijsde renteontwikkeling in de rentetermijnstructuur mag worden toegepast zijn de effecten voor toekomstige jaren in deze kolom gelijk aan 0%.

M5 = Δ DG(overrendement)

Hierbij gaat het om het effect van het extra rendement dat wordt gegenereerd door de beleggingsportefeuille ten opzichte van het benodigde rendement ten behoeve van de technische voorziening (deze is gelijk aan de éénjaarsrente in de rentetermijnstructuur van het betreffende jaar). Voor de beleggingsportefeuille wordt uitgegaan van het strategische beleid.

M6 = Δ DG(overig)

M6 behelst de overige veelal incidentele oorzaken van een mutatie in de hoogte van de dekkingsgraad en een correctie voor het weglaten van alle kruiseffecten tussen de verschillende oorzaken, dus:

$M6 = \Delta \text{ DG(overige oorzaken)} + \Delta \text{ DG(kruiseffecten)}$.

Beleidsdekkingsgraad ultimo

De beleidsdekkingsgraad ultimo jaar kan in het dekkingsgraad sjabloon worden berekend door het gemiddelde te nemen van de primo en ultimo stand van de dekkingsgraad van het desbetreffende jaar. Indien maatregelen niet halverwege het jaar worden genomen maar op een ander moment, mag hier in de berekening van de beleidsdekkingsgraad rekening mee worden gehouden.

Vereiste dekkingsgraad

Wanneer een fonds een dynamisch beleid hanteert wordt dit meegenomen in het dekkingsgraadsjabloon. In deze kolom vult het fonds de vereiste dekkingsgraad (op basis van de strategische mix) in overeenkomstig het beleid dat het fonds voert bij de geprognostiseerde dekkingsgraad en/of rentestand. Hierbij hoeft geen rekening te worden gehouden met de impact van de ontwikkeling van de rente volgens de forwards op de hoogte van de S1 schok (dit zou leiden tot jaarlijkse wijzigingen in S1). Als het fonds geen dynamisch beleggingsbeleid hanteert, dan kunnen de prognoses van de vereiste dekkingsgraden in alle jaren gelijk worden verondersteld aan de vereiste dekkingsgraad uit K501 vraag 2.5b.

Gehanteerde veronderstellingen

In de vijf rechterkolommen van de dekkingsgraadsjabloon worden de waarden van vijf belangrijke parameters vermeld. Dit zijn de premiehoogte, het opbouwpercentage, het percentage voorwaardelijke indexatie voor actieve deelnemers, het percentage voorwaardelijke indexatie voor inactieven en het meetkundig gemiddelde portefeuillerendement. Een korting in het tweede dekkingsgraadsjabloon wordt gerapporteerd als negatieve indexatie. Het fonds vermeldt het premiepercentage en het opbouwpercentage van de belangrijkste pensioenregeling.

Te hanteren formularium

De mutatie in de dekkingsgraad kan als volgt in formulevorm worden weergegeven:

met:

$$\Delta DG = \left(\frac{\Delta V}{\Delta TV} - DG_{voor} \right) * \left(\frac{\Delta TV}{TV + \Delta TV} \right)$$

ΔDG = toename van de dekkingsgraad in procentpunten als gevolg van een mutatie

TV = technische voorziening vóór mutatie

ΔV = mutatie van de waarde van de activa (vermogen) als gevolg van een bepaalde oorzaak

ΔTV = mutatie van de technische voorziening als gevolg van een bepaalde oorzaak

DG_{voor} = dekkingsgraad vóór mutatie

Onderstaande tabel geeft voor elk van de in de sjabloon onderscheiden mutatiefactor een specifieke uitwerking van deze formule.

	ΔV	ΔTV	$\Delta V/\Delta TV$	$\frac{\Delta TV}{(TV_{primo} + \Delta TV)}$	ΔDG
M1	Feitelijke premie (Pr_{feit})	Actuariële bruto premie (Pr_{act})	PremieD $G = Pr_{feit} / Pr_{act}$	$Pr_{act} / (TV_{primo} + Pr_{act})$	$(PremieDG - DG_{primo}) * Pr_{act} / (TV_{primo} + Pr_{act})$
M2	Uitkeringen (-U)	Uitkeringen (-U)	100%	$-U / (TV_{primo} - U)$	$(DG_{primo} - 100\%) * U / (TV_{primo} - U)$
M3	0	$\Delta TV_{ind} = TV_{act} * ind\%_{act} + TV_{niet-act} * ind\%_{niet-act}$	0%	$\frac{\Delta TV_{ind}}{(TV_{primo} + \Delta TV_{ind})}$	$- DG_{primo} * \frac{\Delta TV_{ind}}{(TV_{primo} + \Delta TV_{ind})}$
M4	0	ΔTV_{RTS}	0%	$\frac{\Delta TV_{RTS}}{(TV_{primo} + \Delta TV_{RTS})}$	$- DG_{primo} * \frac{\Delta TV_{RTS}}{(TV_{primo} + \Delta TV_{RTS})}$
M5	$p * V_{primo}$	$b * TV_{primo}$	$\frac{p}{b} * DG_{primo}$	$b / (1+b)$	$DG_{primo} * (p-b) / (1+b)$
M6	onbepaald	onbepaald	onbepaald d	onbepaald	$\Delta DG(\text{overige oorzaken}) + \Delta DG(\text{kruiseffecten})$

Toelichting symbolen:

DG_{primo} = dekkingsgraad per primo boekjaar

V_{primo} = vermogen per primo boekjaar

TV_{primo} = technische voorziening per primo boekjaar

ΔTV_{RTS} = ΔTV als gevolg van de wijziging van de rentetermijnstructuur

ΔTV_{ind} = ΔTV als gevolg van indexatie.

TV_{act} = deel van de voorziening primo voor de actieve deelnemers

$TV_{niet-act}$ = deel van de voorziening primo voor de niet actieve deelnemers

p = het totale meetkundige rendement (%) van de gehele beleggingsportefeuille;

b = het benodigde rendement voor de technische voorziening (%).

Bijlagen Herstelplan

Op dit formulier voegt het fonds de gevraagde vragenformulieren toe in Excel-format en in pdf (ondertekend). Tevens heeft het fonds de mogelijkheid om andere bijlagen toe te voegen.